

*การขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในยุคดิจิทัล

ดารุณี บุญวิเศษ^{1*} กฤษฎดา ผ่องพิทยา^{2*}

¹นักศึกษาลัทธิสุตรปรัชญาดุขภูมิติต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

*Corresponding author e-mail: daruneeboon.dd@gmail.com

บทคัดย่อ

ในยุคดิจิทัลที่เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาและขับเคลื่อนการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องปรับตัวเพื่อให้สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยการพัฒนาทักษะการบริหาร การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอน และการบริหารสถานศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานและการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ การมีภาวะผู้นำที่สามารถสร้างวิสัยทัศน์ดิจิทัลและสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้เป็นสิ่งจำเป็น เพื่อผลักดันการพัฒนาทั้งผู้เรียนและผู้สอนในยุคดิจิทัล การสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมจากหน่วยงานภายในและภายนอก รวมถึงการพัฒนาวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตลอดจนการพัฒนางานวิชาการ พัฒนาการเรียนการสอนให้ทันสมัย ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะช่วยให้การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลเกิดประสิทธิผลสูงสุดและเกิดการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา อีกทั้งยังสามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต และส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนให้พร้อมเข้าสู่การทำงานและการศึกษาในโลกที่เต็มไปด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ.

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล; ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง; การขับเคลื่อนการศึกษายุคดิจิทัล

* Received: 2025-04-29, Revised: 2025-06-15, Accepted: 2025-06-26

Driving Educational Change in the Digital Age

Darunee Boonwised^{1*} Kesda Pongpittaya^{2*}

Doctor of Philosophy in Education Administration, Phetchabun Rajabhat University

Assistant Professor of Graduate School, Phetchabun Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: daruneeboon.dd@gmail.com

ABSTRACT

In the digital era, technological advancements and innovations have become essential drivers of educational transformation. School administrators must develop the capacity to adapt to rapid changes by enhancing managerial skills, integrating digital technologies into teaching and learning processes, and improving administrative efficiency. Digital leadership, particularly the ability to establish a clear digital vision and promote the use of technology in education, is critical to fostering the growth of both students and educators. Furthermore, building collaborative networks with internal and external stakeholders and promoting a digital learning culture contribute to sustainable educational quality. Emphasis on academic development and the modernization of instructional practices ensures that schools remain responsive to change, ultimately preparing learners to thrive in a technology-driven world.

Keywords: School Management in Digital Era; Transformational Leadership; Driving Education in the Digital Era

บทนำ

เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อวิถีชีวิตของผู้คนในทุกมิติ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ในปัจจุบันสถานการณ์เทคโนโลยีที่ก้าวกระโดดได้นำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของมนุษย์ให้กลายเป็นมนุษยดิจิทัล (Digital Humanities) โดยเน้นการทำกิจกรรมสำคัญอยู่ 4 กิจกรรม ดังนี้ การสืบค้นด้วยดิจิทัล (Digital Inquiry) การเรียนรู้ด้วยดิจิทัล (Digital Learning) การเรียนรู้ใหม่ (New Media Study) และการใช้สื่อใหม่ (New Media Practice) ซึ่งเกิดการรวมตัวเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้หรือสังคมดิจิทัลอันเป็นยุคที่อินเทอร์เน็ตอยู่ในทุกสิ่งทุกอย่าง (Internet of Things) (ภาณิศ นาคปาน และคณะ, 2568) และตามที่ระบบการศึกษาในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ได้ให้ความสำคัญต่อการศึกษากลับมาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม สร้างชาติ ซึ่งเป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข จึงนำมาสู่การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการศึกษา โดยเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อพฤติกรรมกรรมการเรียนการสอนในสถานศึกษามากขึ้น ก่อให้เกิดกระแสการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในยุคดิจิทัล ส่งผลให้สถาบันการศึกษาต้องปรับตัวโดยการนำเทคโนโลยี นวัตกรรมใหม่ ๆ เข้ามาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพิ่มศักยภาพของผู้เรียนให้สามารถแข่งขันได้ในยุคดิจิทัล โดยพัฒนาสื่อการเรียนการสอน การเรียนรู้ออนไลน์ และการเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้มากขึ้น ซึ่งจะช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูล วิจัยพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ ช่วยในการ

จัดเก็บข้อมูล การบริหารจัดการทรัพยากร การประมวลผลข้อมูลนักเรียน ติดตามผลการเรียน และบริหารจัดการงบประมาณได้อย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใสและปลอดภัยยิ่งขึ้น รวมทั้งการใช้แพลตฟอร์มการสื่อสารต่าง ๆ ที่จะช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสื่อสารระหว่างครู นักเรียน และผู้ปกครองได้อย่างสะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในยุคดิจิทัล การขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในยุคดิจิทัล ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งมีบทบาทสำคัญที่จะต้องบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และให้บรรลุผลสำเร็จ และเพื่อให้เกิดการจัดการทางการศึกษาให้มีคุณภาพมากขึ้น ผู้บริหารจึงควรเตรียมความพร้อมและตั้งรับกับการเปลี่ยนแปลงภายใต้กรอบแนวคิดการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในยุคดิจิทัล ผู้นำยุคดิจิทัลจะต้องมีการเปลี่ยนแปลง ดังนี้ ผู้บริหารจะต้องมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา ซึ่งจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงด้านวิสัยทัศน์ ต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ทันสมัย ยอมรับการเปลี่ยนแปลงและรู้จักนำเทคโนโลยีเข้ามาปรับใช้ (วาสนา ดิษฐ์ประดับ และคณะ, 2567) รวมทั้งต้องอาศัยองค์ประกอบต่าง ๆ ที่สำคัญในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลง ได้แก่ การบริหารงานแบบสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมที่มีการเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานภายในและภายนอกด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล ช่วยส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาสู่การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยเครือข่ายที่เกี่ยวข้องมีทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่ เครือข่ายด้านการศึกษา เครือข่ายการเรียนรู้ทางสังคม เครือข่ายชุมชน เครือข่ายผู้ปกครอง และเครือข่ายด้านข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร ซึ่งผู้นำทางการศึกษาควรมีวิสัยทัศน์ที่สามารถผสมผสานเทคโนโลยีเข้ากับการเรียนรู้และส่งเสริมให้เกิดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติอย่างแท้จริง โดยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร จะเป็นองค์ประกอบหลักในการขับเคลื่อน รวมทั้งผู้บริหารต้องมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและเปิดรับนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อนำไปสู่การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกัน สนับสนุนให้ครูประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมให้บุคลากรทางการศึกษา ผู้เรียน และผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและบริหารจัดการด้วยเทคโนโลยี เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนอย่างยั่งยืน (สงบ อินทรมณี, 2562) ตลอดจนการเป็นผู้นำทางวิชาการ โดยการปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัย ส่งเสริมการพัฒนาด้านวิชาการ การพัฒนาความรู้ความสามารถของบุคลากรครูให้มีความแม่นยำในวิชาที่สอนและจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

บทความฉบับนี้ เป็นการนำเสนอแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในยุคดิจิทัลและสังเคราะห์องค์ประกอบของการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อใช้ประกอบในการตัดสินใจในการบริหารการศึกษาในยุคดิจิทัล ตลอดจนเพื่อแนวทางในการพัฒนาตนเองสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและครูสามารถนำไปปรับใช้ได้ อย่างไรก็ตาม ผู้บริหารต้องนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทสถานศึกษาและจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือทั้งในด้านโครงสร้างพื้นฐานบุคลากรและทัศนคติ รวมถึงการพัฒนาทักษะความรู้ด้านเทคโนโลยีให้กับผู้เรียน ครู และบุคลากร เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาอย่างยั่งยืนในระบบการศึกษา ตลอดจน

เกิดความสมดุลในการบริหารจัดการศึกษาได้อย่างบรรลุผลสำเร็จและให้ทันสมัยเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล

การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล

ยุคดิจิทัล คือ ยุคที่มีนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีใหม่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ อีกทั้งยังอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการศึกษา ด้านการดำเนินธุรกิจ และด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน (พีระ ดีเลิศ และคณะ, 2567)

การเข้าสู่ยุคดิจิทัลได้ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาในหลายมิติ โดยเฉพาะด้านการเรียนการสอน ครูจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนบทบาทจากผู้บรรยายมาเป็นผู้ออกแบบกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมอย่างแท้จริง นอกจากนี้ยังต้องเชื่อมโยงความรู้จากโลกภายนอกเข้าสู่ห้องเรียนผ่านเทคโนโลยีโดยใช้วิธีการสอนที่หลากหลายและเหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน ในขณะที่พฤติกรรมของผู้คนในยุคดิจิทัล พบว่ามีแนวโน้มชอบการทำงานแบบอิสระ มีเป้าหมายสู่ความสำเร็จที่รวดเร็ว ส่งผลให้การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาต้องมีการวางแผนอย่างเป็นระบบ มีเป้าหมายชัดเจน และตอบโจทยความต้องการของทั้งครู นักเรียน ผู้ปกครอง รวมถึงบุคลากรที่มีศักยภาพ การสร้างแรงจูงใจ การพัฒนาและดูแลขวัญกำลังใจจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้บุคลากรเหล่านี้มีความผูกพันและพร้อมอยู่ร่วมกับสถานศึกษาอย่างยั่งยืน (วาสนา ดิษฐ์ประดับ และคณะ, 2567) ดังตัวอย่างการดำเนินงานด้านการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลของโรงเรียนมัธยมวัดนายโรง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ซึ่งมีการบริหารงานโรงเรียนโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ผ่านกระบวนการบริหารคุณภาพ Plan-Do-Check-Act (PDCA) ผู้บริหารให้ความสำคัญในการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ เป้าหมายของโรงเรียนในการเป็นผู้นำทางด้านเทคโนโลยี กำกับติดตามการปฏิบัติงาน มีการอบรมและให้ความรู้เรื่องการใช้เทคโนโลยียุคดิจิทัลในการบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอน ซึ่งปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงานบริหารโรงเรียนโดยใช้เทคโนโลยียุคดิจิทัลนั้นเกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน และภาคีเครือข่ายของสถานศึกษาในทุกภาค นอกจากนี้ยังมีการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้เกิดการพัฒนาการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ ถือเป็นโรงเรียนแรก ๆ ของประเทศที่มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนให้บุคลากรมีความเชี่ยวชาญและความรู้รอบด้าน จึงได้รับคัดเลือกให้เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาดีเด่นของกรมสามัญศึกษา และได้รับให้เป็นโรงเรียนตัวอย่างที่ใช้เทคโนโลยีกับระบบการเรียนการสอนที่ประสบความสำเร็จ (มณฑนา เฟื่องสาย และธีรภัทร กุลโลภาส, 2564)

ดังนั้น การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลเป็นการปรับตัวของสถานศึกษาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการบริหารงานอย่างเป็นระบบ ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงโลกภายนอกกับห้องเรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง ขณะเดียวกันการบริหารงานบุคคลต้องตอบสนองต่อพฤติกรรมของคนยุคดิจิทัลที่มุ่งความสำเร็จอย่างรวดเร็ว โดยเน้นการวางแผนที่ชัดเจน การสร้างแรงจูงใจ และการพัฒนาศักยภาพบุคลากร ตลอดจนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งผู้ปกครอง ชุมชน

และเครือข่ายทางการศึกษา ซึ่งจะนำไปสู่การบริหารงานที่มีประสิทธิภาพและทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วในยุคดิจิทัล

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษายุคดิจิทัล

ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้ทำหน้าที่นำองค์กรทางการศึกษาสู่การบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ตลอดจนช่วยสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันที่เพิ่มมากขึ้นในปัจจุบัน ดังนั้นผู้บริหารจึงต้องมีการปรับตัวเพื่อให้สามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผู้นำหรือผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีองค์ประกอบที่จำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาทักษะ ความรู้ มีวิสัยทัศน์อันกว้างไกล โดยอาศัยความรู้ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานตามภารกิจของสถานศึกษา เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างรวดเร็วและถูกต้อง มีการใช้ทรัพยากรบุคคลและอื่น ๆ ที่มีอยู่ผ่านกระบวนการทางการบริหารอย่างมีระบบ (อำนาจ มีราคา และคณะ, 2568) นอกจากนี้ การมีภาวะผู้นำ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา โดยการมีภาวะผู้นำเป็นพฤติกรรมที่บุคคลที่เป็นผู้นำสามารถจูงใจและโน้มน้าวผู้ใต้บังคับบัญชาหรือผู้ร่วมงานให้มีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกับตน ซึ่งผู้นำควรเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และกล้าตัดสินใจ เพื่อที่จะทำให้ผู้อื่นยอมรับตนเองได้และการนำสถานศึกษาสู่ความสำเร็จได้ ผู้นำจึงจำเป็นต้องมีการปรับตัวและพัฒนาตนให้มีคุณลักษณะและทักษะที่เหมาะสมในยุคดิจิทัล ทั้งนี้ การปรับตัวให้สามารถเป็นผู้นำในยุคดิจิทัลถือเป็นพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องมี รวมทั้งการมีความรู้ความเข้าใจด้านเทคโนโลยีดิจิทัล มีวิสัยทัศน์ในการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาการดำเนินงานและขับเคลื่อนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งผู้สอนและผู้เรียนอย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นหนึ่งในคุณลักษณะของผู้บริหารในยุคดิจิทัลที่จะต้องมีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะด้านดิจิทัลในการใช้เครื่องมือแพลตฟอร์มด้านเทคโนโลยีในการบริหารจัดการ การสื่อสาร และการดำเนินงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยเป็นลักษณะของผู้บริหารที่สามารถเรียนรู้เทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง และสามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการบริหารสถานศึกษาได้ (พระครูปลัดจักรพล สิริธโร, 2568)

การพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารในยุคดิจิทัล เป็นการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสถานศึกษา มี 5 ด้านสำคัญ ดังนี้ (1) ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาควรตระหนักถึงความจำเป็นในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาเป็นองค์ประกอบสำคัญในการบริหารสถานศึกษา รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยการกำหนดวิสัยทัศน์ดิจิทัลที่มีความชัดเจน ทันสมัยทันต่อเหตุการณ์และสามารถปฏิบัติได้จริง ตลอดจนการเผยแพร่วิสัยทัศน์สู่สาธารณชนเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา (2) ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้แบบโลกยุคดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ และมีจรรยาบรรณ โดยการสร้างวัฒนธรรมและบรรยากาศการทำงานในสถานศึกษาที่เหมาะสมและเอื้อต่อการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล สนับสนุนการฝึกอบรม เพิ่มพูนทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล

ในสถานศึกษา และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกันในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (3) ด้านการปฏิบัติที่เป็นเลิศอย่างมืออาชีพ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และสื่อเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมืออาชีพให้กับผู้เรียน สร้างบรรยากาศการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน จัดซื้อ จัดหาคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์การเรียนการสอนให้เพียงพอต่อผู้เรียน เสริมสร้างแรงจูงใจให้กับครูผู้สอนและบุคลากรในการจัดการเรียนรู้โดยการนำสื่อเทคโนโลยีดิจิทัลไปใช้ในการปฏิบัติงาน (4) ด้านการปรับปรุงอย่างเป็นระบบ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องสนับสนุนและส่งเสริมความเป็นผู้นำในยุคดิจิทัลแก่ครูและบุคลากรในสถานศึกษา ปรับปรุงพัฒนาระบบสารสนเทศให้สามารถเข้าถึงได้ สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว นำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและตรวจสอบให้ระบบดิจิทัลสามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ กำหนดกรอบการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลที่ชัดเจนส่งเสริมให้เกิดชุมชนหรือสังคมเรียนรู้ออนไลน์ สนับสนุนและผลักดันให้มีการเชื่อมโยงทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ (5) ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเหมาะสม เป็นแบบอย่างที่ดีด้านเทคโนโลยี พัฒนาตนเอง สร้างและพัฒนาผู้นำด้านดิจิทัล เพิ่มขีดความสามารถของผู้ปฏิบัติงานเฉพาะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล เตรียมความพร้อมให้ครู บุคลากร และนักเรียน มีความรู้และทักษะที่เหมาะสมต่อการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพในยุคดิจิทัล เป็นคนฉลาดรู้ทางด้านดิจิทัล ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างสร้างสรรค์ มีภูมิคุ้มกันและรู้เท่าทันภัยหรือผลกระทบที่เกิดจากการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เป็นพลเมืองยุคดิจิทัลที่จะขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษาและพัฒนาประเทศ (วรารณณ์ ไชยรัตน์, 2567)

ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีภาวะผู้นำในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในยุคดิจิทัล รวมทั้งต้องผสมผสานทักษะด้านต่างๆ ในการบริหารจัดการและความคิดสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาสถาบันการศึกษาด้วยการสร้างวิสัยทัศน์ที่มุ่งสู่อนาคต ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือในการบริหารงาน บริหารบุคลากร และสถาบันการศึกษาให้สามารถปรับต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นได้ เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและให้เกิดความพร้อมในการรับมือในทุกการเปลี่ยนแปลง

องค์ประกอบในการขับเคลื่อนการศึกษายุคดิจิทัล

การสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วม

เครือข่ายเป็นการเชื่อมโยงของบุคคล กลุ่มบุคคล หรือกลุ่มองค์กรที่สมัครใจที่จะแลกเปลี่ยนข่าวสารหรือทำกิจกรรมร่วมกัน ภายใต้เป้าหมายและวิธีการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ มีการจัดระเบียบโครงสร้างของบุคคลในเครือข่ายอย่างเป็นอิสระเท่าเทียมกันภายใต้พื้นฐานของความเคารพ สิทธิ ความเชื่อถือ ความเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน เป็นความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอก ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ (เพชรสุภักดิ์ กิจสกุล, 2565)

การขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในยุคดิจิทัลจำเป็นต้องสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นแนวทางที่จะช่วยให้ผู้บริหารสามารถแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และ

แนวปฏิบัติที่ดีในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารการศึกษา เพื่อความเข้มแข็งของสถานศึกษา ด้วยการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และทำงานร่วมกันกับหน่วยงานต่าง ๆ เช่น สถาบันการศึกษาอื่น หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และชุมชน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทรัพยากรและประสบการณ์ (พระชลธาร สิริปัญญา หงษ์โสภา, 2568) เพื่อผลักดันการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนในการเข้าสู่การทำงานและการศึกษาต่อ (นางพรวิภา เขยกลิ่น, 2566)

การบริหารแบบมีส่วนร่วมและเครือข่ายการศึกษา ประกอบด้วย 5 เครือข่าย ดังนี้ (1) เครือข่ายการศึกษา เป็นแหล่งสร้างเสริมความรู้ ความคิด วิเคราะห์ ประสพการณ์ แหล่งการศึกษาตาม อัยาศัย แหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต และแหล่งปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน (2) เครือข่ายสังคม เครือข่ายที่มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด ข้อมูลข่าวสาร ประสพการณ์ และการเรียนรู้ระหว่างบุคคลและกลุ่มบุคคล เป็นแหล่งความรู้ที่มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องจนเป็นระบบที่เชื่อมโยงกัน เพื่อวัตถุประสงค์ทางวิชาชีพหรือทางสังคมแห่งเทคโนโลยี (3) เครือข่ายชุมชน เป็นเครือข่ายการเรียนรู้ที่ไม่เพียงแต่สนับสนุนการพัฒนาวิชาชีพของตนเองเท่านั้น แต่ยังสามารถเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพในการกระจายนวัตกรรมภายในสถานศึกษา เรียนรู้ที่จะเชื่อมต่อกับชุมชนมีอาชีพอีกด้วย (4) เครือข่ายผู้ปกครอง มีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุนในทุกด้านทั้งด้านความรู้ ด้านสื่อการเรียนรู้ ด้านงบประมาณ และการระดมความคิด (5) เครือข่ายข้อมูลทางเทคโนโลยีและการสื่อสาร เป็นการนำเอาเนื้อหา สาร และข้อมูลจากหลายส่วนทั้งจากในชุมชนและในระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต จากสังคมออนไลน์มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในระบบการบริหารการศึกษา (เพชรสุภักดิ์ กิจสกุล, 2565)

ดังนั้น ในยุคดิจิทัลที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง ซึ่งสถานศึกษาเพียงลำพังอาจไม่สามารถตอบสนองต่อความท้าทายและโอกาสที่เกิดขึ้นได้อย่างครอบคลุม การมีเครือข่ายที่เข้มแข็งจะช่วยเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ทรัพยากร เทคโนโลยี และประสบการณ์ที่หลากหลาย อันจะช่วยให้เกิดนวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับยุคสมัย เพิ่มความโปร่งใสในการบริหารจัดการศึกษา ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา ความพึงพอใจของผู้เรียน และความเข้มแข็งของระบบการศึกษาทั้งระบบในระยะยาว

การมีวิสัยทัศน์ด้านเทคโนโลยี

วิสัยทัศน์ เป็นองค์ประกอบที่ใช้กำหนดคุณลักษณะภาวะผู้นำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาวะผู้นำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในด้านวิสัยทัศน์นี้ ผู้นำต้องมีคุณลักษณะของการกระตุ้นให้เกิดการผสมผสานวิสัยทัศน์สำหรับการใช้งานเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ให้เข้ากับการสนับสนุนส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อการนำวิสัยทัศน์สู่ความเป็นจริง โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นองค์ประกอบสำคัญ

ในบริบทของการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารจำเป็นต้องมีคุณลักษณะที่เหมาะสม เพื่อให้สามารถนำพาสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายของการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาวิสัยทัศน์

ที่สอดคล้องกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ การปรับปรุงระบบการบริหารจัดการให้ทันสมัย และการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่สามารถใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (จุฑามาส อธิภาส สถาพร, 2568)

ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบายและวิสัยทัศน์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารอย่างชัดเจน โดยต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีในทุกมิติ ทั้งด้านฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ เครือข่าย และทรัพยากรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อรองรับการจัดการเรียนการสอนและการทำงานของบุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งควรจัดสรรทรัพยากรให้เพียงพอครอบคลุมภารกิจต่าง ๆ และเอื้อต่อการเข้าถึงเทคโนโลยีได้อย่างรวดเร็ว สะดวก และทันสมัย ทั้งสำหรับครู นักเรียน และบุคลากรทางการศึกษา (ไชยโพธิ์ ร่มโพธิ์, 2567) การบริหารจัดการโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศควรครอบคลุมใน 4 ด้านหลัก ดังนี้ ด้านวิชาการ ควรส่งเสริมการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้ทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนในยุคดิจิทัล ด้านงบประมาณ ควรพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศออนไลน์ในส่วนของบัญชี การเงิน และพัสดุ เพื่อให้สามารถตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลได้อย่างโปร่งใส เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา ด้านงานบุคคล ควรจัดทำฐานข้อมูลออนไลน์เพื่อรองรับกระบวนการสรรหา แต่งตั้งและบริหารบุคลากรอย่างมีระบบ พร้อมทั้งพัฒนาทักษะทางเทคโนโลยีให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ด้านงานทั่วไป ควรนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของสถานศึกษา ให้ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนสามารถเข้าถึงได้สะดวก น่าสนใจ และหลากหลาย นอกจากนี้ ผู้บริหารยังควรทำหน้าที่เป็นผู้นำด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ในหลากหลายมิติ เพื่อผลักดันสถานศึกษาให้สามารถตอบรับกับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน (พระชลธาร สิริปัญญา หงษ์โสดา, 2568)

ดังนั้น ผู้บริหารจะต้องมีวิสัยทัศน์ที่สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่สามารถใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีเพื่อรองรับการจัดการเรียนการสอนและการทำงานของบุคลากร การจัดสรรทรัพยากรให้เอื้อต่อการเข้าถึงเทคโนโลยี ซึ่งต้องครอบคลุมภารกิจงานของสถานศึกษาในทุกด้าน ตลอดจนมีวิสัยทัศน์ที่ยืดหยุ่นพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและความต้องการของสังคมในอนาคต

การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาปรับใช้ในสถานศึกษา

ในยุคดิจิทัลเทคโนโลยีการเรียนรู้ได้รับการพัฒนาอย่างก้าวหน้าทั้งจากภาครัฐและเอกชน ส่งผลให้สถานศึกษาสามารถเข้าถึงแหล่งความรู้ได้หลากหลายรูปแบบผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์และออฟไลน์ ที่เปิดโอกาสให้ทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ รวมถึงสื่อออนไลน์เพื่อการศึกษา เช่น Facebook, YouTube, Instagram, Podcast, Canva, Padlet, IXL, Moodle และ Kahoot ซึ่งช่วยส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังมีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น Augmented

Reality (AR) และ Virtual Reality (VR) มาใช้ในรูปแบบ Interactive 3D Learning เพื่อเพิ่มประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนอย่างสร้างสรรค์ (อารยา ปู่เกตแก้ว, 2568)

การปรับใช้เทคโนโลยีในภาคการศึกษาต้องเริ่มจากการยอมรับการเปลี่ยนแปลงโดยผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องเข้าใจแนวคิดเกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาปรับใช้ในระดับบุคคลและองค์กร เพื่อสร้างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ที่เปิดรับสิ่งใหม่ๆ และมีความพร้อมที่จะนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการ

ผู้บริหารยุคใหม่ควรเป็นผู้นำในการเปลี่ยนผ่านสู่ยุคดิจิทัล โดยส่งเสริมให้ครูใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ การวัดผล การประเมินผล ตลอดจนส่งเสริมการผลิตสื่อการเรียนรู้แบบออนไลน์ใช้แพลตฟอร์ม เช่น Line, Zoom, Google Meet เพื่อสร้างการสื่อสารและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครู นักเรียน และผู้ปกครองอย่างมีประสิทธิภาพ ในด้านการพัฒนาครู ผู้บริหารควรสนับสนุนให้ครูเข้าถึงการอบรมพัฒนาทักษะดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งจัดหาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น อุปกรณ์ เทคโนโลยี และระบบเครือข่าย ให้ครูสามารถใช้งานได้อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ

การสร้างการยอมรับเทคโนโลยีในหมู่ผู้เกี่ยวข้องเป็นสิ่งสำคัญ ผู้บริหารควรสื่อสารให้เกิดความเข้าใจและแรงจูงใจในหมู่บุคลากร นักเรียน และผู้ปกครอง โดยส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันผ่านเทคโนโลยี และพัฒนาทัศนคติเชิงบวกต่อการนำ ICT มาใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนการสอน ในด้านการบริหารจัดการ ผู้บริหารควรกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และแผนการจัดการศึกษาที่ชัดเจน โดยมีโครงสร้างพื้นฐานรองรับ เช่น ระบบเครือข่าย AI และแอปพลิเคชันต่าง ๆ เช่น ChatGPT, Openart.ai, Suno.com เพื่อใช้ในการพัฒนาเนื้อหาและสื่อการเรียนรู้ที่น่าสนใจและทันสมัย สำหรับการจัดการเรียนรู้ ครูควรใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือในการค้นคว้า ติดต่อสื่อสาร และสร้างผลงาน ผู้เรียนควรมีส่วนร่วมในการเรียนรู้เชิงโต้ตอบ เช่น การจัดทำโครงการทั้งรายบุคคลและกลุ่ม

การติดตามและประเมินผลการใช้เทคโนโลยีอย่างเป็นระบบโดยผู้บริหารและครูจะช่วยให้แนวทางการพัฒนาเทคโนโลยีในสถานศึกษาเป็นไปอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งควรมีการยกย่องและให้กำลังใจแก่ครูและผู้เรียนที่มีความโดดเด่นในการใช้เทคโนโลยี เพื่อเป็นแรงบันดาลใจและแบบอย่างที่ดีในชุมชนการเรียนรู้ (นางพรวิภา เขยกลิ่น, 2566)

สรุปได้ว่าการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ในสถานศึกษาจะต้องเริ่มจากการยอมรับการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร ครู และผู้เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ที่เปิดรับนวัตกรรมใหม่ ๆ ผ่านสื่อและแพลตฟอร์มต่าง ๆ ที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและความน่าสนใจให้กับการเรียนรู้ ผู้บริหารเป็นผู้นำในการส่งเสริมและสนับสนุนทั้งด้านทัศนคติ การพัฒนาทักษะดิจิทัล และโครงสร้างพื้นฐานเพื่อให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้แบบโต้ตอบและหลากหลายรูปแบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งมีระบบติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการยกย่องผู้ที่มีความโดดเด่นในการใช้เทคโนโลยี เพื่อเป็นแรงบันดาลใจในชุมชนการเรียนรู้

การเป็นผู้นำทางวิชาการ

ผู้นำทางวิชาการ หมายถึง คุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่แสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารจัดการองค์กรให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีบทบาทสำคัญที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการเรียนรู้และการสอนภายในสถานศึกษาโดยตรง ชี้นำ ส่งเสริม สนับสนุน โน้มน้าว ให้ผู้ตามมีความเต็มใจ และมีความกระตือรือร้นในการร่วมกันปฏิบัติงานในการพัฒนางานวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดภารกิจของโรงเรียน การพัฒนาการเรียนการสอน การสร้างบรรยากาศในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ อันเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ (กนิษฐิกา พรหมวาทย์, 2566)

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำทางวิชาการ เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อคุณภาพการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ผู้บริหารจำเป็นต้องมีความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลที่มีคุณภาพ รวมถึงการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการการศึกษาให้เหมาะสมกับบริบทของยุคดิจิทัล ทั้งนี้ การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการยังเกี่ยวข้องกับการสร้างบรรยากาศทางวิชาการที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของครูและนักเรียน โดยเน้นการสนับสนุนการพัฒนาทักษะวิชาชีพของครู เพื่อให้สามารถจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน

มีการนำสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา พัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ การเรียนการสอนให้ทันสมัย เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนและสถานศึกษา เช่น การใช้โปรแกรมตัดต่อสื่อการเรียนการสอน ภาพเคลื่อนไหวในการสร้างสื่อดิจิทัล การใช้โปรแกรมดิจิทัลเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลการจัดการเรียนการสอน การจัดทำคลังข้อมูล ให้พร้อมนำไปใช้และวิเคราะห์ต่อ เช่น คลังข้อสอบ การใช้นวัตกรรมดิจิทัลในการวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน (ศิริมงคล อุปคำ, 2568)

สรุปได้ว่าการเป็นผู้นำทางวิชาการ หมายถึง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริม สนับสนุน และชี้นำการพัฒนางานด้านวิชาการภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยมุ่งเน้นการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนการสอนของครูและนักเรียน ตลอดจนการพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลให้มีคุณภาพและสอดคล้องกับบริบทของยุคดิจิทัล รวมทั้งผู้บริหารควรเป็นผู้นำในการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายตามพันธกิจของสถานศึกษา

แนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล

แนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลนั้น จำเป็นต้องดำเนินการให้ครอบคลุมทุกภารกิจหลักของสถานศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคลากร และงานบริหารทั่วไป โดยการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้เป็นเครื่องมือหลักในการบริหารจัดการ เพื่อยกระดับประสิทธิภาพและคุณภาพของระบบการศึกษาในทุกมิติ ซึ่งควรดำเนินการภายใต้

ความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา นักเรียน และผู้ปกครอง เพื่อเสริมสร้างบรรยากาศแห่งความพึงพอใจในการทำงาน ความร่วมมืออย่างมีเป้าหมาย และความรับผิดชอบร่วมกันในภารกิจของสถานศึกษา โดยมีแนวทางสำคัญแบ่งออกเป็น 2 ด้านหลัก ได้แก่ การบริหารจัดการการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา ซึ่งผู้บริหารควรกำหนดนโยบายและสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีให้ครอบคลุมทั้งในด้านการเรียนการสอน การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคลากร และการดำเนินงานทั่วไปของโรงเรียน ควรเสริมสร้างภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีให้แก่ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้ปกครอง อีกทั้งสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเปลี่ยนผ่านสู่ยุคดิจิทัล สนับสนุนให้ครู และบุคลากรเรียนรู้และทำงานร่วมกันแบบเป็นทีม สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรอื่น ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และประสบการณ์ อันจะนำไปสู่การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและยั่งยืน การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษา ควรเริ่มจากการสร้างความเข้าใจและยอมรับ การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีในหมู่ครูและบุคลากร สนับสนุนให้ครูนำเทคโนโลยีไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาความรู้ของตนเองและนักเรียนอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ การนำเทคโนโลยีมาบริหารจัดการในระดับโรงเรียน เช่น การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และแผนดำเนินงานอย่างชัดเจน พร้อมกับการจัดหาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น อุปกรณ์และระบบเครือข่ายที่จำเป็น ก็เป็นสิ่งที่ไม่ควรมองข้าม การพัฒนาอย่างต่อเนื่องของบุคลากรโดยการอบรมและการสร้างเวทีให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยสื่อเทคโนโลยีถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยยกระดับคุณภาพการเรียนการสอน รวมถึงการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกันโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นสื่อกลาง ทั้งในเชิงการเรียนการสอน และการบริหารจัดการ ให้มีความคล่องตัวและทันสมัยมากยิ่งขึ้น (ทินกร เผ่ากันทะ และคณะ, 2565)

สรุปได้ว่าแนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลควรครอบคลุมทุกภารกิจหลักของสถานศึกษา โดยเน้นการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการบริหารจัดการด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และงานทั่วไปอย่างมีประสิทธิภาพ ควบคู่กับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เช่น ผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครอง เพื่อสร้างความร่วมมือและความรับผิดชอบร่วมกัน ผู้บริหารควรกำหนดนโยบายและแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน สนับสนุนการพัฒนาและใช้เทคโนโลยีในทุกมิติ ทั้งด้านการเรียนการสอนและการบริหารจัดการ พร้อมจัดหาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น และส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่องผ่านสื่อดิจิทัล รวมถึงการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นและทันสมัย เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอย่างยั่งยืน

บทสรุป

การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลเป็นการปรับตัวของสถานศึกษาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและบริหารงานด้านต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ เพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมยุคใหม่ โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง มุ่งสู่การบริหารงานที่มีประสิทธิภาพและทันต่อ

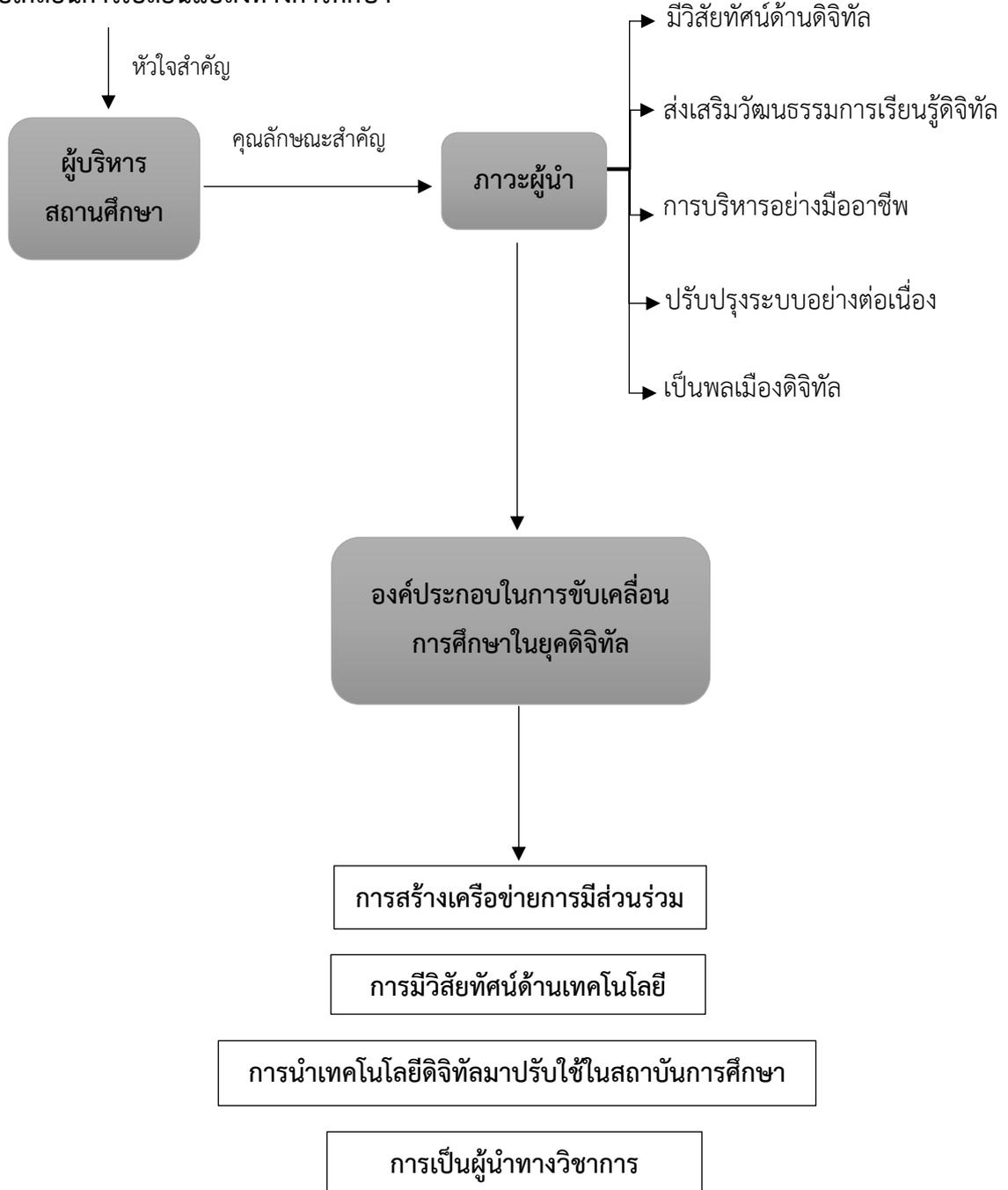
การเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล รวมทั้งผู้บริหารจำเป็นจะต้องมีภาวะผู้นำในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา และผสมผสานทักษะด้านต่างๆ ในการบริหารจัดการและความคิดสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาสถาบันการศึกษาด้วยการสร้างวิสัยทัศน์ที่มุ่งสู่นาคต

ทั้งนี้ การขับเคลื่อนการศึกษายุคดิจิทัลมีองค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยให้การบริหารจัดการสถานศึกษามีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้บริหารสามารถนำมาปรับใช้ได้ ดังนี้ (1) การสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมเพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ทักษะการ เทคโนโลยี และประสบการณ์ที่หลากหลาย ซึ่งจะช่วยให้เกิดนวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับยุคสมัย เพิ่มความโปร่งใสในการบริหารจัดการศึกษา ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาในระยะยาว (2) การมีวิสัยทัศน์ด้านเทคโนโลยี ผู้บริหารจะต้องมีวิสัยทัศน์ที่สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่สามารถใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี การจัดสรรทรัพยากรให้เอื้อต่อการเข้าถึงเทคโนโลยี ซึ่งต้องครอบคลุมภารกิจงานของสถานศึกษาในทุกด้าน (3) การนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ในสถานศึกษาซึ่งต้องเริ่มจากการยอมรับการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร ครู และผู้เกี่ยวข้อง ผ่านสื่อและแพลตฟอร์มต่าง ๆ ที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและความน่าสนใจให้การเรียนรู้ พัฒนาทักษะดิจิทัลและโครงสร้างพื้นฐานเพื่อให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้แบบโต้ตอบและหลากหลายรูปแบบ พร้อมทั้งมีระบบติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง (4) การเป็นผู้นำทางวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุน และชี้้นำการพัฒนาทางด้านวิชาการ โดยมุ่งเน้นการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนการสอนของครูและนักเรียน ตลอดจนการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลให้มีคุณภาพและสอดคล้องกับบริบทของยุคดิจิทัล

ดังนั้น แนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลควรครอบคลุมทุกภารกิจหลักของสถานศึกษา เน้นการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการบริหารจัดการให้ครบทุกด้าน ควบคู่กับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเพื่อสร้างความร่วมมือและความรับผิดชอบร่วมกัน ผู้บริหารควรกำหนดนโยบายและแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน สนับสนุนการพัฒนาและใช้เทคโนโลยีในทุกมิติ ทั้งด้านการเรียนการสอนและการบริหารจัดการ พร้อมจัดหาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นและส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่องผ่านสื่อดิจิทัล รวมถึงการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นและทันสมัย เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอย่างยั่งยืนและมีความพร้อมในการรับมือในทุกการเปลี่ยนแปลงในอนาคตต่อไป

องค์ความรู้ใหม่

การขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กนิษฐิกา พรหมวาทย์. (2566). ภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่ม
ยกกระบัตร อำเภอสามเภา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1. *หลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยพะเยา*.
- จุฑามาส ชีรภาพสถาพร และ ในตะวัน กำหม่อม. (2568). คุณลักษณะผู้บริหารในยุคดิจิทัลกับประสิทธิผล
การบริหารวิชาการสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษา สำนักบริหารงานเขตพื้นที่การศึกษา.
วารสารสถาบันพอดี้, 2(3), 27-28.
- ไชยโพธิ์ ร่มโพธิ์. (2567). การประยุกต์ใช้แนวคิดและทฤษฎีภาวะผู้นำเพื่อการบริหารสถานศึกษาในยุค
ดิจิทัล. *วารสารวิจัยนวัตกรรมการศึกษาและเทคโนโลยี*, 2(3), 26-37.
- ทินกร เผ่ากันทะ และ กัลยารัตน์ เมธีวีรวงศ์. (2565). แนวทางการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. *วารสาร
สมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย*, 4(2), 41-43.
- พระครูปลัดจักรพล สิริธโร. (2568). ภาวะผู้นำของผู้บริหารในยุคดิจิทัล. *วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี*,
8(2), 841-844.
- พระชลธาร สิริปลโย หงษ์โสภา อารดา อาจเดช สนุก สิงห์มาตร. (2568). การบริหารสถานศึกษาในยุค
ดิจิทัล. *วารสารวิชาการสังคมศาสตร์วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด*, 4(1), 30-42.
- พีระ ดีเลิศ จันจิรา ดีเลิศ และ พิชญ์วรา จันทร์แย้ม. (2567). วัฒนธรรมองค์กรกับการบริหารสถานศึกษา
ในยุคดิจิทัล. *วารสารวิชาการเทคโนโลยีการจัดการ*, 5(3), 159.
- เพชรสุภักดิ์ กิจสกุล พิภพ วังเงิน และทอง ทองภูเบศร์. (2565). การพัฒนานวัตกรรมการบริหารการศึกษา
ในยุคดิจิทัล. *วารสารนวัตกรรมการจัดการและบริหารธุรกิจ*, 11(2), 150-153.
- พรวิภา เขยกลีน. (2566). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล. *วิทยานิพนธ์ปริญญาเอก
มหาวิทยาลัยศิลปากร*.
- ภาณิสรา นาคปาน ธนัฐชา รัตนพันธ์, สุภาพ เต็มรัตน์ และปราโมทย์ พรหมนิล. (2568). ภาวะผู้นำยุค
ดิจิทัลกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน จังหวัด
นครศรีธรรมราช. *วารสารการศึกษาพุทธและการวิจัย*, 11(1), 271-272.
- มณฑนา เพ็งสาย และธีรภัทร กุโลภาส (2564). แนวทางการบริหารโรงเรียนโดยใช้เทคโนโลยียุคดิจิทัลของ
โรงเรียนมัธยมวัดนายโรง. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา*, 16(2), 3-4.
- วาสนา ดิษฐ์ประดับ กาญจนนา บุญส่ง และเสนาะ กลิ่นงาม (2567). ภาวะผู้นำกับการบริหารสถานศึกษาใน
ยุคดิจิทัล. *วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 35(3), 3-4.
- วราภรณ์ ไชยรัตน์ บุญส่ง ทองเอียง และ พระครูวินัยธรรุฒิชัย ชยวุฒโฒ (เพชรทองมา). (2568). ภาวะผู้นำ
ยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช.
วารสาร มจร.อุบลปริทรรศน์, 9(3), 1561.

- ศิริมงคล อุปคำ ไพรง รัตน์ชวงศ์ และ ประเวศ เวชชะ. (2568). นวัตกรรมการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ
ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต
3. *วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี*, 8(2), 261-263.
- สงบ อินรมณี. (2562). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น*, 16(1), 357-358.
- อารยา ปู่เกตุแก้ว. (2568). ผู้บริหารการศึกษาเพื่อการศึกษายุคดิจิทัล. *วารสารบัณฑิตแสงโคมคำ*, 10(1),
216.
- อำนวย มีราคา และ ปราณี คนสวย. (2568). ทักษะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. *วารสาร
ปัญญาภานา*, 2(1), 102.